

# Sosyal Medya Kullanıcılarının Mahremiyet Yönelimlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Examining the Privacy Orientations of Social Media Users in Terms of Different Variables

Süleyman ŞAHAN 

Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Received: 05.09.2023 ■ Kabul Accepted: 14.11.2023

## ÖZ

İnsan hayatının her aşamasında izlerini bulabileceğimiz mahremiyet kavramı özellikle modernleşme sonrasında toplumsal hayatın içerisinde daha fazla belirginleşmeye başlamıştır. Modern dönemle başlayan sürecin ardından internet teknolojisinde yaşanan gelişmelerle birlikte günümüzde mahremiyet önemli bir sorunsal olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternet teknolojisinde yaşanan gelişmelere paralel olarak sosyal medya kullanımı yaygınlaşmış, zaman ve mekânın ötesindeki yeni iletişim biçimleri, birey-toplum ilişkisinde yeni kavramların gündeme gelip sorgulanmasına neden olmuştur. Böyle bir sorgulama mahremiyet kavramının bütün boyutlarıyla birlikte ele alınmasıyla sonuçlanmıştır. Bu çalışmada sosyal medya kullanıcılarının mahremiyet yönelimlerini tespit edebilmek için karma yöntem kullanılmıştır. Çalışmada öncelikle 707 kişiye online olarak anket uygulanmış, ardından bu kişiler arasından 8 kişi ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların sosyo-demografik özellikleri arasında yer alan yaş, eğitim, meslek ve gelirleri ile çalışmada kullanılan "Çok Boyutlu Mahremiyet" ölçeğinin boyutları arasında farklılaşma bulunmuştur. Yapılan derinlemesine görüşmelerde ise katılımcıların mahremiyeti ilişkisel ve mekânsal unsurlar bağlamında tanımladıkları görülmüştür. Yine katılımcılar için sosyal medya, insanlara benliklerini sunmak için bir alan yaratmaktadır. Bundan dolayı mahrem olması gereken her şey birer paylaşım materyaline dönüşmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Sosyal Medya, Mahremiyet, Mahremiyet Boyutları, Gözetim, Teşhir.

## ABSTRACT

The concept of privacy, which we can find traces of at every stage of human life, has become more prominent in social life, especially after modernization. Following the process that started with the modern period, with the developments in internet technology, privacy has emerged as an important problematic today. In parallel with the developments in internet technology, the use of social media has become widespread, and new forms of communication beyond time and space have caused new concepts in the individual-society relationship to be questioned. Such a questioning has resulted in the concept of privacy being addressed in different dimensions. In this study, mixed method was used to determine the privacy orientations of social media users. In the study, firstly, an online questionnaire was applied to 707 people and then in-depth interviews were conducted with 8 of these people. As a result of the analysis, differentiation was found between the age, education, occupation and income of the participants, which are among the socio-demographic characteristics of the participants, and the dimensions of the "Multidimensional Privacy" scale used in the study. In the in-depth interviews, it was observed that the participants defined privacy in terms of relational and spatial elements. Again, for the participants, social media creates a space for people to present their selves. Therefore, everything that should be private turns into a sharing material.

**Keywords:** Social Media, Privacy, Dimension of Privacy, Surveillance, Disclosure.



## Giriş

Mahremiyet insan hayatında önemli bir yer tutan fakat bu önemine rağmen tanımlanması bir o kadar zor bir kavramdır. Mahremiyete yüklenen anlamlar toplumdan topluma, zamandan zamana hatta bireyden bireye değişmektedir. Böylelikle de öznel nitelikleri belirgin, tanımlanması zor bir kavram ortaya çıkmaktadır. Bireysel deneyimlerle, toplumsal normlarla ve dini değerlerle sınırları çizilen mahremiyet, nerede başladığı ve nerede bittiği belirsiz olan, çok anlamlı bir yapının bileşeni olarak düşünülebilir.

Mahremiyet, kişinin başkalarının ne ölçüde tanındığını, bilindiğini, başkalarının diğer kişiye fiziksel olarak ne ölçüde ulaşabilir olduğunu, kişinin diğer kişilerin ilgi ve dikkatinin hangi ölçülerde nesnesi olduğuyla ilişkili bir kavramdır (Yüksel, 2009: 278). Böylelikle mahremiyetin bir yandan kişinin başkalarıyla olan etkileşimini düzenleyen bir yanda da bireysel sınırları belirginleştiren bir kavram olduğu söylenebilir (Yörükkan, 2012: 252). Bireylerin kendi başlarına kalma haliyle başkalarıyla birlikte olma isteği arasında karşılıklı bir alan olan mahremiyet (Yüksel, 2003: 8), birey ve toplum arasında etkileşim alanları meydana getirmektedir. Bu alanlarda bireysel özgürlükler korunurken toplumsal ilişkiler düzenlenmektedir.

Alan F. Westin, mahremiyeti birbirleriyle ilişkili dört unsur bağlamında açıklamaktadır. Bu unsurlardan birincisi yalnızlıkta kişi kendini diğerlerinin gözetiminden kurtarmış durumdadır. İkinci unsur olan sıcak-yakın ilişki faktöründe karı-koca, aile üyeleri, akranlardan oluşan arkadaş grubu gibi kişi veya gruplarla iletişime geçilmesinde gerekli olan bireysel mahremiyet ihtiyacı anlatılmaktadır. Anonimlik olarak tanımlanan üçüncü unsurunda ise bilinmezlik hali, toplumun içerisinde kaybolma söz konusudur. Mahremiyetin dördüncü unsuru olan ketum davranmada birey kendisi için kutsal, şahsi kabul ettiği konuları doğrudan kendisine saklamaktadır (Yörükkan, 2012: 143).

Mahremiyet konusu Batı kaynaklı çalışmalarda ağırlıklı olarak iletişim ve bilgi paylaşımı ile birlikte

ele alınmaktadır. İnsanlar, mahremiyet kavramını mülkiyet kavramı içerisinde değerlendirdikleri için söz hakkının da kendilerinde olması gerektiğini düşünmektedirler. Yine insanların geliştirmiş olduğu kurallar mahremiyetin sınırlarını çizmektedir. İnsanların kendilerine ait olan bilgiyi paylaşması bu bilginin diğer kişilerin kullanımına açık olması anlamına gelmektedir (Aktaran Şener, 2013: 400)

Görüldüğü gibi mahremiyet farklı açılardan ele alınan, bireysel olmasının yanında toplumsal özellikleri de içerisinde barındıran, toplumsal ve dönemsel farklılaşmanın sonucunda net bir tanıma ulaşmanın zor olduğu bir kavramdır. Kavramsallaştırmanın zorluğu çeşitli disiplinlerden beslenen birçok yeni çalışmanın da mahremiyete yönelmesine neden olmuştur. Sosyal medya kullanımı açısından yapılan çalışmalar da (Berkup, 2015; Budak, 2016; Livberber Göçmen, 2016; Kütükoğlu, 2019; Aydemir, 2021; Kayıhan, 2021; Bostancı, 2019; Christofides vd., 2009; Fogel & Nehmad, 2009; Cho, vd., 2009) bu yönelimlerden biridir. Yapılan çalışmalarda mahremiyet gözetim, teşhircilik, röntgencilik kavramları bağlamında değerlendirilmiş ve farklı sosyo-demografik özelliklere sahip katılımcılar üzerinde araştırmalar yapılmıştır. Instagram ve Facebook gibi sosyal medya platformlarının kullanıcıları da araştırmalarda örneklem olarak yer almıştır. Bireylerin mahremiyet kavramına bakışları, mahremiyet ihlalleri, mahremiyet konusuna dönük kaygıları çalışmalarda inceleme konusu yapılmıştır. Çalışmaların sonucunda yaş, cinsiyet, internet deneyimi ve hatta kültürel yapı gibi değişkenlerin bireylerin mahremiyet algılamalarında etkili olduğu söylenebilir. Bu noktada çalışma sosyal medya kullanıcılarının mahremiyet yönelimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Katılımcıların mahremiyet yönelimleri yaş, cinsiyet, eğitim, meslek gibi değişkenler açısından ölçümlenmiştir. Yine katılımcıların mahremiyet kavramını nasıl tanımladıkları ve sosyal medya ile mahremiyet arasındaki ilişkiyi nasıl yorumladıkları çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.

## Mahremiyetin Boyutları

Mahremiyetin bireysel ve toplumsal olarak tanımlanması zor bir kavram olması boyutları üzerinde de farklı değerlendirmelerin yapılmasına neden olmuştur. Kavramın tanımlanmasının zorluğu boyutlarının da somut bir şekilde sunulmasını zorlaştırmaktadır. Fiziksel, bireysel ve enformasyon mahremiyeti gibi ayrımların yanı sıra (Aslan, 2011: 91), mekânsal, ilişkisel, karar ve bilgilendirme gibi boyutlarda (Vedder, 2011: 19) mahremiyet boyutları arasında değerlendirilmektedir.

Fischer-Hüber'e göre mahremiyetin üç türü bulunmaktadır. Bunlardan birincisi bireyin yakın fiziksel alanını oluşturan ve bu alanın korunmasını ifade eden mekânsal mahremiyettir. İkinci özellik ise kişi mahremiyeti gelmektedir. Burada birey kendini haksız müdahalelerden korumaktadır. Üçüncü ve son olarak bireyin kişisel verilerinin toplandığı, korunduğu ve dağıtımının kontrolünün bireyin elinde olduğu bilgi mahremiyeti gelmektedir (Fischer & Hübner, 2000: 89). Mahremiyetin bu üçlü ayrımında belirli kavramlar öne çıkmaktadır. Bireysel mahremiyet, bedensel mahremiyeti öne çıkarırken; mekânsal mahremiyet, insanın erişilebilirliğini özellikle de ev yaşamını ifade etmektedir. Bilgi mahremiyeti ise çoğunlukla özel hayatla birlikte konu edinilmektedir (Kütükoğlu, 2019: 22-24).

Mahremiyetin boyutları ile ilgili yapılan bir diğer ayırım ise fiziksel, sosyal (etkileşimsel), psikolojik ve bilgilendirici boyut şeklindedir. Fiziksel boyut, bireyin diğer kimseler için ulaşılabilirlik boyutunu ifade ederken, sosyal boyut ise bireylerin toplumsal sözleşmelerini kontrole edebilme becerisi ve çabasını açıklamaktadır. Sosyal boyut, iletişimsel mahremiyeti de içerisinde barındırmaktadır. Mahremiyetin psikolojik boyutunda ise bireylerin bilişsel ve duygusal öğelerini kimlerle ve hangi koşullarda paylaşacağı yer almaktadır. Mahremiyetin bilgilendirici boyutu ise bireyin kendisi hakkında bilgileri diğer bireylerle ne zaman, nasıl ve hangi derecede paylaşacağıyla ilgilidir (Livberber Göçmen, 2018: 31-32; Berkup, 2015: 34-35).

Baruh ve Cemalcılar (2014) mahremiyet kavramını dört boyutla ele almışlardır. Baruh ve Cemalcılar'ın çalışmasında mahremiyet, diğer ihtimalli mahremiyet, kendi enformasyon mahremiyetine ilişkin kaygı, bir hak olarak mahremiyet ve başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı başlıklarıyla açıklanmıştır. Baruh ve Cemalcılar'ın sınıflandırmasında mahremiyet kişisel olmaktan çıkmakta başka bireyleri de ilgilendiren bir konu olarak değerlendirilmektedir.

Mahremiyet kavramının boyutlarını kategorize etme çabaları farklılık gösterse de tüm bu kavramsallaştırma çabalarının ortak noktası, mahremiyetin bireyin hayatının tamamını kapsayan kuşatıcı bir kavram olmasıdır. Bundan dolayı hem fiziksel hem zihinsel bireyin hayatının bütün bileşenleri mahremiyetin boyutlarının bir noktasını oluşturmaktadır.

## Yöntem

Araştırma nicel ve nitel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Çalışma, sosyal medya kullanıcılarının mahremiyet yönelimlerini ölçmek ve değerlendirebilmek için amaçlı örneklem yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Amaçlı örneklem yöntemiyle çalışmanın amacına uygun, en doğru bilgiyi (veriyi) sağlayacak kişilere ulaşılmaktadır (Yıldırım, 2019: 77). Çalışmada nicel bulguları daha ayrıntılı bir şekilde açıklayabilmek için nitel veriler de kullanılmıştır. Çalışmada öncelikli olarak nicel veriler toplanmış ve analizi yapılmış ardından mahremiyet kavramını ve sosyal medya mahremiyet ilişkisini daha ayrıntılı olarak açıklayabilmek için açılımlı sıralı karma yöntem deseninden yararlanılmıştır (Creswell, 2017: 224).

## Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında sosyal ağ kullanıcılarının mahremiyet yönelimlerini ölçebilmek için Baruh ve Cemalcılar'ın (2014) geliştirdiği Livberber Göçmen'in (2018) Türkçeye uyarladığı "Çok Boyutlu Mahremiyet" yönelimleri ölçeği kullanılmıştır. Orjinalinde 4 boyuttan ve 16 maddeden oluşan ölçek, Livberber Göçmen (2018) tarafından Türkçeye uyarlanırken 15 maddeye düşürülmüştür. Çalışmada geçerliliği ve güvenilirliği daha önce

alınmış olan 15 maddelik ölçek kullanılmıştır. Yine anket formunda kişisel bilgi formu yer almaktadır. Bunun yanında örneklem olarak seçilen katılımcılara mahremiyet kavramını nasıl tanımladıkları, sosyal medya ve mahremiyet ilişkisini nasıl yorumladıkları, sosyal medya kullanırken dikkat ettikleri hususlara dair görüşme soruları yönetilmiştir.

### Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada araştırmacı tarafından oluşturulan 6 soruluk (internette geçirilen süre, yaş, eğitim, meslek, aylık gelir ve cinsiyet) kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

### Çok Boyutlu Mahremiyet Ölçeği

Baruh ve Cemalcılar'ın (2014) geliştirdiği Livberber Göçmen tarafından (2018) Türkçeye uyarlanan ve geçerliliği, güvenilirliği alınan "Çok Boyutlu Mahremiyet" yönelimleri ölçeği uyarlama sonunda 4 boyut ve 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları, "bir hak olarak mahremiyet", "kendi enformasyon mahremiyetine ilişkin kaygı", "başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı", "diğer ihtimalli mahremiyet" olarak adlandırılmıştır. Ölçekte yanıtlar 5'li likert tipine göre oluşturulmuştur. Ölçekte yanıtlar 1 "hiç katılmıyorum", 2 "katılmıyorum", 3 "kısmen katılıyorum", 4 "katılıyorum", 5 "kesinlikle katılıyorum" olarak verilmiştir.

### Verilerin Toplanması

Çalışmada veriler online anket formuyla elde edilmiştir. Anket Google formlar üzerinden düzenlenip mobil olarak katılımcılara ulaştırılmıştır. Derinlemesine görüşmeler ise yüz yüze ve online olarak gerçekleştirilmiştir. 707 kişiyle online anket gerçekleştirilirken 707 kişi arasında yer alan 8 kişiyle ise derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

### Verilerin Analizi

Çalışmada yer alan Mahremiyet yönelim ölçeği ve alt boyutlarının puanlarının normal dağılıma uyup uymadıklarının tespitinde Shapiro-Wilks testi kullanılmıştır. Yapılan değerlendirmede sürekli değişkenlerin normal dağılıma uymadıkları

belirlenmiştir. Sürekli değişkenler normal dağılıma uymadığı için non-parametrik testler kullanılmıştır.

Yaş grupları, eğitim durumu, gelir durumu gibi ikiden fazla kategorik değişkenlere göre bireylerin mahremiyet yönelim ölçeği ile ölçeğin alt boyutları puanlarının karşılaştırılmasında non-parametrik varyans analizi olan Kruskal Wallis kullanılmıştır. Kruskal Wallis testi, varyans analizinin non-parametrik karşılığıdır. Bu test ile grupların ortalamaları arasında herhangi bir farklılık olup olmadığı sınımlanmaktadır (Can, 2014: 158).

Cinsiyet bazında Mahremiyet yönelim ölçeği ve alt boyutları puanlarının farklılık gösterip gösterilmediği Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Mann Whitney U testi ile bağımsız iki ortalama arasındaki fark test edilmiştir. (Büyüköztürk vd.,2011: 201).

Mahremiyet yönelim ölçeği alt boyutlarının kendi aralarında yapılan korelasyon analizinde spearman non-parametrik korelasyon katsayısı verilmiştir.

Çalışmada istatistiksel analizler ve hesaplamalar için IBM SPSS Statistics 21.0 ve MS-Excel 2007 programları kullanılmıştır. Çalışmada istatistiksel olarak anlamlılık kabul düzeyi  $p < 0.05$ 'dir.

### Bulgular

Çalışmaya katılan bireylerin %52.1'i (n=368) kadın, %47.9'u (n=339) erkektir. Bireylerin %33.0'ü (n=233) 18-25 yaş, %41.2'si (n=291) 26-40 yaş, %19.7'si (n=139) 41-55 yaş, %6.1'i (n=44) 55 yaş ve üzerindedir. Ayrıca bireylerin eğitim durumlarına baktığımızda %51.9'u (n=367) üniversite mezunu, %23.2'si (n=164) lise mezunu, %19.4'ü (n=137) ilköğretim mezunu, %5.5'i (n=39) lisansüstü mezunu olduğu belirlenmiştir. "Günde ortalama kaç saati internette geçiriyorsunuz?" sorusuna bireylerin %25.3'ü (n=179) 0-2 saat, %35.5'i (n=251) 2-4 saat, %23.9'u (n=169) 4-6 saat, %15.3'ü (n=108) 6 saat fazla yanıtını vermiştir. Bireylerin %25.5'i (n=180) öğrenci, %17.4'ü (n=123) işçi, %17.3'ü (n=122) memur, %15.7'si (n=111) ev hanımı, %6.5'i (n=46) esnaf/iş insanı, %5.0'i (n=35) işsiz, %4.7'sinin (n=34) serbest meslek,

%3.4'nün (n=24) emekli, %1.1'nin (n=8) çiftçi olduğu belirlenmiştir. Gelir durumlarına baktığımızda ise bireylerin %8.9'u (n=63) 1000 TL'den az, %13.4'ü (n=95) 1001-4000 TL, %22.9'u (n=162) 4001-7000 TL, %14.9'u (n=105) 7001-10000 TL, %5.0'i (n=35) 10001-13000 TL, %3.8'i (n=27) 13001 TL'den çok olduğu belirlenirken, %31.1'nin (n=220) gelirinin olmadığını belirtmiştir (Tablo 1).

Mahremiyet yönelimi ölçeği 15 sorudan, bir hak olarak mahremiyet, kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı, başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı, diğer ihtimalli mahremiyet olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bir hak olarak mahremiyet 3 soruyla, kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı, başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı, diğer

**Tablo 1**  
Demografik Bilgiler

		n (%)
Günde ortalama kaç saati internette geçiriyorsunuz?	0-2 saat	179 (25.3)
	2-4 saat	251 (35.5)
	4-6 saat	169 (23.9)
	6 saatten fazla	108 (15.3)
Yaşınız	18-25 yaş	233 (33.0)
	26-40 yaş	291 (41.2)
	41-55 yaş	139 (19.7)
	55 yaş ve üzeri	44 (6.1)
Eğitiminiz	İlköğretim	137 (19.4)
	Lise	164 (23.2)
	Üniversite	367 (51.9)
	Lisansüstü	39 (5.5)
Mesleğiniz	Memur	122 (17.3)
	İşçi	123 (17.4)
	Ev hanımı	111 (15.7)
	Emekli	24 (3.4)
	Öğrenci	180 (25.5)
	Serbest meslek	34 (4.7)
	Çiftçi	8 (1.1)
	Yönetici	24 (3.4)
	Esnaf/İş insanı	46 (6.5)
	İşsiz	35 (5.0)
Gelir Durumu	Gelirim yok	220 (31.1)
	1000 TL'den az	63 (8.9)
	1001-4000 TL	95 (13.4)
	4001-7000 TL	162 (22.9)
	7001-10000 TL	105 (14.9)
	10001-13000 TL	35 (5.0)
13001 TL'den çok	27 (3.8)	
Cinsiyet	Kadın	368 (52.1)
	Erkek	339 (47.9)

ihtimalli mahremiyet alt boyutları 4'er soruyla ayrılmıştır. Bu alt boyutlar 5'li likert tipindedir ve her maddenin ne sıklıkta olduğunu belirleyen 1= hiç katılmıyorum 5= kesinlikle katılıyorum şeklinde ifadeler yer almaktadır.

İç tutarlılık katsayısı, ölçeği oluşturan maddelerin birbirleriyle ilişki haline bir bütünü temsil edip etmediğini ortaya çıkarmaktadır. Böylelikle de ölçeğin ne kadar güvenilir bir ölçek olduğu değerlendirilmektedir. İç tutarlılık katsayısı belirlenirken en çok yararlanılan yöntem Cronbach Alfa Katsayısıdır (Kalaycı, 2014). Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı, aslında standart değişim ortalamasıdır. Bu ortalama bulunurken ölçeği oluşturan maddeleri varyanslarının toplamının genel varyansa olan ortalaması alınmaktadır. Ölçümü yapılmak istenilen alanın özelliği homojen dağılım gösterdiğinde alfa yüksek çıkmakta ve maddeler arasında iç tutarlılık yüksek olmaktadır (Özdamar,2004).Alfa katsayısı mümkün olduğunca +1'e yakın olmalıdır. (Çokluk ve ark., 2012).

Mahremiyet yönelimi ölçeğine ait iç tutarlılık 0.902, bir hak olarak mahremiyet alt boyutuna ait iç tutarlılık 0.849, kendi enformasyonel

mahremiyetine ilişkin kaygı alt boyutuna ait iç tutarlılık 0.829, başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı alt boyutuna ait iç tutarlılık 0.831, diğer ihtimalli mahremiyet alt boyutuna ait iç tutarlılık ise 0.798 olarak elde edilmiştir (Tablo 2).

Mahremiyet yönelimi ölçeği ve alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Normallik testlerinden Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanarak yapılan analizler sonucunda 4 alt boyut puanının da normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ( $p < 0.05$ ) (Tablo 3).

Mahremiyet yönelim ölçeği alt boyutu bir hak olarak mahremiyet puan ortalaması  $4.33 \pm 0.75$ 'dür. Minimum bir hak olarak mahremiyet puanı 1.0, maksimum puanı ise 5.0 olarak elde edilmiştir. Mahremiyet yönelim ölçeği alt boyutu kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı puan ortalaması  $4.13 \pm 0.78$ 'tür. Minimum kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı puanı 1.0, maksimum puanı ise 5.0 olarak elde edilmiştir. Mahremiyet yönelim ölçeği alt boyutu başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı puan ortalaması  $4.39 \pm 0.63$ 'dur. Minimum başkalarının

Tablo 2

Mahremiyet Yönelimi Ölçeği İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek Alt Boyutları	Madde Sayısı	Madde Numaraları	Cronbach Alfa Katsayısı
Bir Hak Olarak Mahremiyet	3	1,2,3	0.849
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	4	4,5,6,7	0.829
Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	4	8,9,10,11	0.831
Diğer İhtimalli Mahremiyet	4	12,13,14,15	0.798
Genel			0.902

Tablo 3

Normal Dağılım Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
	Test İstatistiği	p	Test İstatistiği	p
Bir Hak Olarak Mahremiyet	0.189	<0.001	0.796	<0.001
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	0.156	<0.001	0.898	<0.001
Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	0.169	<0.001	0.841	<0.001
Diğer İhtimalli Mahremiyet	0.144	<0.001	0.891	<0.001

mahremiyetine ilişkin kaygı puanı 1.0, maksimum puanı ise 5.0 olarak elde edilmiştir. mahremiyet yönelim ölçeği alt boyutu diğer ihtimalli mahremiyet puan ortalaması  $4.23 \pm 0.70$ 'tür. Minimum diğer ihtimalli mahremiyet puanı 1.0, maksimum puanı ise 5.0 olarak elde edilmiştir (Tablo 4).

“Günde ortalama kaç saati internette geçiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlara göre mahremiyet yönelimlerinin boyutlarına bakıldığında, tüm boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ( $p > 0.05$ ) (Tablo 5).

Tablo 4

Mahremiyet Yönelimi Ölçeğine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek Alt Boyutları	Ort±SS	Ortanca (ÇAG)	Min; Maks
Bir Hak Olarak Mahremiyet	4.33±0.75	4.33 (1.00)	1.00; 5.00
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	4.13±0.78	4.25 (1.00)	1.00; 5.00
Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	4.39±0.63	4.50 (1.00)	1.00; 5.00
Diğer İhtimalli Mahremiyet	4.23±0.70	4.25 (1.00)	1.00; 5.00

Tablo 5

“Günde ortalama kaç saati internette geçiriyorsunuz?” Sorusuna Verilen Yanıtlara Göre Mahremiyet Yönelimi Boyutları Arasındaki Farklılık

	Günde ortalama kaç saati internette geçiriyorsunuz?	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare	Sd (df)	p
Bir Hak Olarak Mahremiyet	0-2 saat	179	339.01	3956	3	0.266
	2-4 saat	251	373.56			
	4-6 saat	169	347.05			
	6 saatten fazla	108	344.26			
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	0-2 saat	179	356.98	0.307	3	0.959
	2-4 saat	251	354.57			
	4-6 saat	169	356.15			
	6 saatten fazla	108	344.36			
Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	0-2 saat	179	350.15	1.926	3	0.588
	2-4 saat	251	367.08			
	4-6 saat	169	348.49			
	6 saatten fazla	108	338.60			
Diğer İhtimalli Mahremiyet	0-2 saat	179	364.22	1.137	3	0.768
	2-4 saat	251	351.44			
	4-6 saat	169	356.58			
	6 saatten fazla	108	338.97			

Yaşa göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından Bir hak olarak mahremiyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=9.087$ ,  $p=0.028$ ). Farklılık, 55 yaş ve üzeri katılımcılarla 18-25 ve 26-40 yaş aralığında olanlar ile 41-55 yaş aralığında olanlarla 26-40 yaş olanlar arasındadır. Ayrıca yaşa göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=9.016$ ,  $p=0.029$ ). Burada farklılık 55 yaş ve üzeri katılımcılarla 18-25 ve 26-40 yaş aralığında olanlar arasındadır. Yaşa göre Kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı ve diğer ihtimalli mahremiyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ( $p>0.05$ ) (Tablo 6).

Eğitim durumuna göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından bir hak olarak mahremiyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=34.438$ ,  $p<0.001$ ). Eğitim durumuna göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=10.107$ ,  $p=0.018$ ). Ayrıca eğitim durumuna göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=11.627$ ,  $p=0.009$ ). Her bir boyutta yaşanan farklılaşma ilköğretim mezunlarıyla üniversite, lisansüstü ve lise ile lise mezunları ve üniversite ile lisansüstü mezunları arasındadır. Eğitim durumuna göre diğer ihtimalli mahremiyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ( $p>0.05$ ) (Tablo 7).

**Tablo 6**  
Yaşa Göre Mahremiyet Yönelimi Boyutları Arasındaki Farklılık

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare	Sd (df)	p	Fark
Bir Hak Olarak Mahremiyet	18-25 yaş	233	359.43	9.087	3	0.028	55 yaş ve üzeri<18-25 yaş 55 yaş ve üzeri<26-40 yaş 41-55 yaş<26-40 yaş
	26-40 yaş	291	371.61				
	41-55 yaş	139	326.86				
	55 yaş ve üzeri	44	294.50				
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	18-25 yaş	233	339.78	6.049	3	0.109	
	26-40 yaş	291	371.03				
	41-55 yaş	139	358.19				
	55 yaş ve üzeri	44	303.43				
Bşkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	18-25 yaş	233	360.64	9.016	3	0.029	55 yaş ve üzeri<18-25 yaş 55 yaş ve üzeri<26-40 yaş
	26-40 yaş	291	368.69				
	41-55 yaş	139	335.27				
	55 yaş ve üzeri	44	280.84				
Diğer İhtimalli Mahremiyet	18-25 yaş	233	349.00	0.412	3	0.938	
	26-40 yaş	291	356.59				
	41-55 yaş	139	359.94				
	55 yaş ve üzeri	44	344.58				



**Tablo 7**  
Eğitim Durumuna Göre Mahremiyet Yönelimi Boyutları Arasındaki Farklılık

	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare	Sd (df)	p	Fark
Bir Hak Olarak Mahremiyet	İlköğretim	137	290.67	34.438	3	<0.001	İlköğretim<Üniversite İlköğretim<Lisansüstü Lise<Üniversite Lise<Lisansüstü
	Lise	164	321.52				
	Üniversite	367	382.41				
	Lisansüstü	39	445.71				
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	İlköğretim	137	321.27	10.107	3	0.018	İlköğretim<Lisansüstü Üniversite<Lisansüstü Lise<Lisansüstü
	Lise	164	360.27				
	Üniversite	367	354.77				
	Lisansüstü	39	435.38				
Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	İlköğretim	137	301.99	11.627	3	0.009	İlköğretim<Üniversite İlköğretim<Lise
	Lise	164	367.09				
	Üniversite	367	365.72				
	Lisansüstü	39	371.33				
Diğer İhtimalli Mahremiyet	İlköğretim	137	344.01	2.806	3	0.423	
	Lise	164	375.67				
	Üniversite	367	346.95				
	Lisansüstü	39	364.29				

Mesleklere göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından Bir hak olarak mahremiyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=28.044$ ,  $p=0.001$ ). Farklılaşma, çiftçi ile öğrenci, esnaf ve memur arasındadır. Yine bu boyutta işçi ve öğrenci ile memur ve ev hanımı ile öğrenci ve memur arasında farklılıklar vardır. Mesleklere göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=19.630$ ,  $p=0.020$ ). Bu boyutta farklılaşma çiftçilerle öğrenci, serbest meslek, işçi, işsiz, memur ve esnaf grubunda yer alanlar arasındadır. Bu boyutta da ev hanımı grubunda yer alan katılımcılarla esnaf ve memurlar arasında farklılaşma görülmektedir. Aynı şekilde öğrenci ve memur grubunda yer alan katılımcılar arasında farklılıklar vardır. Mesleklere göre başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı ve diğer ihtimalli mahremiyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ( $p>0.05$ ) (Tablo 8).

Gelir durumuna göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından bir hak olarak mahremiyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=13.397$ ,  $p=0.037$ ). Gelir durumuna göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=13.083$ ,  $p=0.042$ ). Ayrıca gelir durumuna göre mahremiyet yönelimleri alt boyutlarından başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=14.980$ ,  $p=0.020$ ). Gelir durumuna göre diğer ihtimalli mahremiyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ( $\chi^2=16.842$ ,  $p=0.010$ ). Gelir durumu ile mahremiyet yönelimi boyutları arasındaki farklılaşma ağırlıklı olarak 1000 TL'den az geliri sahip olan katılımcılarla diğer gelir grubundaki katılımcılar arasındadır. Yine 7001-10.000 TL arasında gelire sahip olanlarla 1001-4000 TL ve 13.000 TL'den fazla geliri sahip olanlar arasında farklı boyutlarda farklılaşma görülmektedir (Tablo 9).

**Tablo 8**  
Mesleklere Göre Mahremiyet Yönelimi Boyutları Arasındaki Farklılık

	Meslekler	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare	Sd (df)	p	Fark
Bir Hak Olarak Mahremiyet	Memur	122	412.56	28.044	9	0.001	Çiftçi<Öğrenci Çiftçi<Esnaf/İş İnsanı Çiftçi<Memur Emekli<Memur İşçi<Öğrenci İşçi<Memur Ev hanımı<Öğrenci Ev hanımı<Memur
	İşçi	123	314.48				
	Ev hanımı	111	315.54				
	Emekli	24	306.13				
	Öğrenci	180	369.59				
	Serbest meslek	34	367.22				
	Çiftçi	8	201.25				
	Yönetici	24	359.60				
	Esnaf/İş insanı	46	378.99				
	İşsiz	35	348.77				
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	Memur	122	400.91	19.630	9	0.020	Çiftçi<Öğrenci Çiftçi<Serbest Meslek Çiftçi<İşçi Çiftçi<İşsiz Çiftçi<Esnaf/İş İnsanı Çiftçi<Memur Ev hanımı<Esnaf/İş İnsanı Ev hanımı<Memur Öğrenci<Memur
	İşçi	123	364.28				
	Ev hanımı	111	317.37				
	Emekli	24	326.52				
	Öğrenci	180	338.76				
	Serbest meslek	34	346.12				
	Çiftçi	8	188.44				
	Yönetici	24	335.98				
	Esnaf/İş insanı	46	389.93				
	İşsiz	35	378.34				
Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	Memur	122	367.78	5.354	9	0.802	-
	İşçi	123	340.86				
	Ev hanımı	111	334.08				
	Emekli	24	341.94				
	Öğrenci	180	356.67				
	Serbest meslek	34	384.88				
	Çiftçi	8	294.63				
	Yönetici	24	339.73				
	Esnaf/İş insanı	46	387.84				
	İşsiz	35	358.74				

Diğer İhtimalli Mahremiyet	Memur	122	370.30	4.456	9	0.879	-
	İşçi	123	348.17				
	Ev hanımı	111	343.78				
	Emekli	24	384.71				
	Öğrenci	180	341.28				
	Serbest meslek	34	339.90				
	Çiftçi	8	387.56				
	Yönetici	24	404.25				
	Esnaf/İş insanı	46	362.46				
	İşsiz	35	354.89				

Tablo 9

Gelir Durumuna Göre Mahremiyet Yönelimi Boyutları Arasındaki Farklılık

	Gelir Durumu	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare	Sd (df)	p	Fark
Bir Hak Olarak Mahremiyet	Gelirim yok	220	352.46	13.397	6	0.037	1000 TL'den az<13001 TL'den çok
	1000 TL'den az	63	326.68				4001-7000 TL<13001 TL'den çok
	1001-4000 TL	95	358.67				Gelirim yok<13001 TL'den çok
	4001-7000 TL	162	331.94				1001-4000 TL<13001 TL'den çok
	7001-10000 TL	105	370.95				10001-13000 TL<13001 TL'den çok
	10001-13000 TL	35	362.00				7001-10000 TL<13001 TL'den çok
	13001 TL'den çok	27	469.94				7001-10000 TL<13001 TL'den çok
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	Gelirim yok	220	337.00	13.083	6	0.042	1000 TL'den az<4001-7000 TL
	1000 TL'den az	63	301.29				1000 TL'den az<13001 TL'den çok
	1001-4000 TL	95	370.93				4001-7000 TL<13001 TL'den çok
	4001-7000 TL	162	364.81				Gelirim yok<13001 TL'den çok
	7001-10000 TL	105	363.01				Gelirim yok<13001 TL'den çok
	10001-13000 TL	35	360.27				
	13001 TL'den çok	27	447.94				
Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	Gelirim yok	220	360.70	14.980	6	0.020	1000 TL'den az<4001-7000 TL
	1000 TL'den az	63	284.25				1000 TL'den az<Gelirim yok
	1001-4000 TL	95	380.41				1000 TL'den az<1001-4000 TL
	4001-7000 TL	162	358.87				1000 TL'den az<13001 TL'den çok
	7001-10000 TL	105	333.27				7001-10000 TL<13001 TL'den çok
	10001-13000 TL	35	346.07				
	13001 TL'den çok	27	430.96				

Diğer İhtimalli Mahremiyet	Gelirim yok	220	347.58	16.842	6	0.010	1000 TL'den az<4001-7000 TL 1000 TL'den az<1001-4000 TL 1000 TL'den az<13001 TL'den çok 7001-10000 TL<1001-4000 TL 7001-10000 TL<13001 TL'den çok Gelirim yok<1001-4000 TL
	1000 TL'den az	63	296.33				
	1001-4000 TL	95	398.57				
	4001-7000 TL	162	369.15				
	7001-10000 TL	105	322.43				
	10001-13000 TL	35	348.56				
	13001 TL'den çok	27	423.04				

Cinsiyete göre mahremiyet yönelimlerinin boyutlarına bakıldığında, hiçbir boyutta istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ( $p>0.05$ ) (Tablo 10).

Bir hak olarak mahremiyet puanı ile kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı puanı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r=0.535$ ,  $p<0.001$ ). Bir hak olarak mahremiyet puanı ile başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı puanı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r=0.570$ ,  $p<0.001$ ). Bir hak olarak mahremiyet puanı ile diğer ihtimalli mahremiyet puanı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r=0.409$ ,  $p<0.001$ ).

Kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı puanı ile başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı puanı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r=0.584$ ,  $p<0.001$ ). Kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı puanı ile diğer ihtimalli mahremiyet puanı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r=0.553$ ,  $p<0.001$ ).

Başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı puanı ile diğer İhtimalli Mahremiyet puanı arasında orta düzeyde, pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ( $r=0.597$ ,  $p<0.001$ ) (Tablo 11).

**Tablo 10**  
Cinsiyete Göre Mahremiyet Yönelimi Boyutları Arasındaki Farklılık

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Bir Hak Olarak Mahremiyet	Kadın	368	355.91	130975.5	61672.5	0.789
	Erkek	339	351.92	119302.5		
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	Kadın	368	342.18	125923.0	58027.0	0.105
	Erkek	339	366.83	124355.0		
Bşkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	Kadın	368	355.47	130814.0	61834.0	0.838
	Erkek	339	352.40	119464.0		
Diğer İhtimalli Mahremiyet	Kadın	368	342.10	125892.0	57996.0	0.101
	Erkek	339	366.92	124386.0		

**Tablo 11**  
Mahremiyet Yönelimi Boyutları Arasındaki İlişki Katsayıları

		<b>Bir Hak Olarak Mahremiyet</b>	<b>Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı</b>	<b>Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı</b>	<b>Diğer İhtimalli Mahremiyet</b>
Bir Hak Olarak Mahremiyet	r				
	p				
Kendi Enformasyonel Mahremiyetine İlişkin Kaygı	r	0.535			
	p	<0.001			
Başkalarının Mahremiyetine İlişkin Kaygı	r	0.570	0.584		
	p	<0.001	<0.001		
Diğer İhtimalli Mahremiyet	r	0.409	0.553	0.597	
	p	<0.001	<0.001	<0.001	

r: Spearman İlişki Katsayısı

### Mahremiyete Yüklenen Anlamlar

Çalışmada görüşme yapılan katılımcılara mahremiyet kavramını nasıl tanımladıkları sorulmuştur. Katılımcıların mahremiyet kavramına vermiş oldukları cevaplar, kavramın boyutsal olarak değerlendirilmesine imkan tanımaktadır. Katılımcıların mahremiyet kavramına yüklemiş oldukları anlamlar kavramın boyutları bağlamında değerlendirildiğinde öncelikle “mekânsal mahremiyet” ön plana çıkmaktadır.

Katılımcılar için “ev” mahremiyeti tanımlayan en önemli mekânsal unsurdur. Mahremiyetin mekânsal yönü, bireylerin etrafındaki insanlara ne kadar erişebilir olduğunu göstermektedir. Mekansal mahremiyet mekan ve bölge hakimiyeti ile yakından ilişki halindedir. Mekan, bireysel mahremiyeti sağlayan unsurların başında gelmektedir. Mekansal mahremiyetin simgesi olan ev ise insanın varlığını ve mahremiyetini sürdüreceği bir alandır. Ev, kişisel alanın ve yine kişisel egemenliğin belirlendiği fiziksel bir mekandır (Kütükoğlu, 2019: 23; Mumcu Uçar & Özsoy, 2006: 14). “Benim için mahrem olan fiziksel alanla yakından ilişkilidir. Ev, yabancıların giremediği bir alandır. Hatta evin içerisinde bile belirli alanlar sadece kişiye özeldir. Örneğin yatak odası yalnızca kişiye ait bir mekandır, misafir oraya giremez” (Katılımcı, 7).

Katılımcılar mahremiyeti ağırlıklı olarak kendilerine ait olan olarak tanımlamaktadır. Kendine ait olmak, özel olmak, bireysel olan, kişiyi ilgilendiren gibi tanımlamalar mahremiyetin tanımlamaları içerisinde dikkat çekmektedir. “Mahremiyet bana göre; saklı olan, gizli olan, bana ait olan, özel alanım özel yaşamımdır. İnsanın tek başına kalabildiği, istediği gibi düşünüp davranabildiği, başkalarıyla nasıl ve ne şekilde ilişki kuracağını belirlediği alandır. İnsan burada sınırları kendisi belirlemektedir” (Katılımcı, 1). Katılımcı 1 örneğinde görüldüğü gibi kendisine ait olan alan olmasının içerisinde ilişki yönü bulunmaktadır. Mahremiyetin ilişki yönü mahremiyeti tanımlayan unsurlardan biri olmaktadır. Katılımcı 3’de bu durumu açıklarken özel hayatındaki ilişkilerin altını çizmiştir, özel hayatında yer alan kişilerle yaşamış olduğu ilişkileri mahremiyet alanı içerisinde açıklamıştır. “Erkek arkadaşım ile olan ilişkim, ailemle olan ilişkim benim için mahrem olandır” (Katılımcı 3). Ev mekân olarak mahremiyet sağlarken yine evin etrafında mahremiyet ilişkiler ağı ile örülmektedir. Mahremiyet alanındaki ilişkilere dahil olan bireyler, birlerinin yaşam alanına girme ve birbirleri hakkında bir şeyler bilme imkanına sahiptir. Burada mahrem ile anonim ayrımı fark edilmektedir. Mahrem ilişki biz iken, anoni ilişki onlar olarak konumlanmaktadır (Livgöçmen Berber, 2018: 43). Katılımcılar da eş, sevgili, çocuk, anne-baba gibi

biz oluşturan bir kategoride mahrem ilişkini ağını oluşturmaktadır. Onlar için bu kategori dışında yer alanlar, anomik ilişki içerisinde onları meydana getirmektedir. “Ev içerisindeki hayatım, eşim, çocuğum, yakın çevrem mahrem olandır benim için. Onun dışında yer alanlarla olan ilişkimde ise sınırlarlar daha net bellidir” (Katılımcı 8).

Katılımcılar mekan ve ilişkiler ağı içerisinde mahremiyeti tanımlarken en çok “aile”, kavramından yararlanmaktadırlar. Mahremiyetin idealize edildiği bir alan olan aile, kutsal değerlerin korunduğu, sorunların kamusal alana taşınmadığı mahremiyet kültürünün en güçlü biçimde sergilendiği yerdir (Livgöçmen Berber, 2018 s. 47). Katılımcı 6’da mekan olarak aile ile yaşanan evin, ilişki olarak da aileyi oluşturan bireylerle kurulan ilişkilerin kendi mahremiyeti için belirleyici olduğunu belirtmiştir. “Benim, kendim dışındaki evim, ailem ve onlarla yaşadıklarım mahremiyetimi anlatmak için yeterli olmaktadır” (Katılımcı 6).

### **Mahrem Bir Alan Olarak Sosyal Medya**

Sosyal medyanın insan hayatına girmesiyle birlikte öngörülemeyen birçok değişim çok hızlı bir şekilde gerçekleşmiştir. Bu değişimlerin başında mahremiyet gelmektedir. Katılımcılar için bu durum mahremiyetin zedelenmesine yol açmıştır. Mahremiyeti kendilerine ait olan, gizli olan, diğer insanlardan ayrılan yönleriyle tanımlayan katılımcılar, sosyal medya çağında bu durumun değiştiğini belirtmişlerdir. “Öncesinde daha kapalı bir kutuyduk. Sınırlarımız daha fazla belliydi, benim için ev hayatı ve aile ilişkilerim mahrem olanı oluştururken, artık herkes herkesin evini, hayatını, nerelere gidip ne yaptıklarını görebiliyor” (Katılımcı, 2).

İnternet teknolojisinin gelişimiyle ev içi iletişim, yalıtılmış tek kişilik bir iletişime dönüşmüştür. Gerçeklikten uzak yapay nitelikli ilişkilerle, aile içerisinde paylaşılmayan mahrem bilgiler dışarıda sosyal medyada paylaşılmaya başlanmıştır. Mahrem bilgilerin sosyal medyada gösterilmeye başlanması teşhirciliği de beraberinde getirmiştir. Sosyal medya kullanıcıları, artık hem gözetleyen hem de teşhir eden haline gelmiştir (Livgöçmen

Berber, 2018 s. 99; Çakır, 2015 s. 49). Sosyal medyada bireyler artık birbirlerini daha fazla görmeye, daha fazla görünür olmaya kısacası birbirlerini dikizlemeye çalışmaktadır (Niedzviecki, 2010). Katılımcılar için de sosyal medyada herkes birbirini dikizlemektedir. Bu da hayatın yeni normali olarak görülmektedir. “ Öyle bir döneme denk geldik ki birileri birilerinin evini, hayatını, gittiği gezdiği yerleri merak ediyor” (Katılımcı 3). Katılımcılara göre bireyler, gündelik hayata dair her şeylerini bilerek ve isteyerek sosyal medyada paylaşmakta ve bundan da büyük bir mutluluk duymaktadır. Kişinin kendisine ait olması gereken bilgiler, belki kendisiyle yaşaması gereken duygu ve düşünceler sosyal medyada kamuya sunulan malzeme haline gelmektedir. “İnsanların paylaştıklarına bakarak onları psikolojik durumu hakkında bilgi sahibi olabiliyorsun. O gün iş yerinde kötü bir şey yaşamış insanlarla ilgili eleştirel sözler paylaşıyor. Kendi mahremlerini sadece görselle değil sözlerle de paylaşıyor insanlar. Bu da dikkat çekici. İnsanlar, mahreminde, içsel dünyasında yaşaması gerekenleri sosyal medyayı duygu ve düşüncelerinin dışı vurulmasını sağlayan araç olarak gördüğü için orada paylaşıyor” (Katılımcı 5).

Sosyal medyada kişinin kendisine ait olması gereken en özel anlar ve bilgiler bile kişilerin kendilerini teşhir etmesiyle birlikte kamusal bir hal almaktadır. Sosyal medyada mahremiyet kamusallaşırken kişiler bundan ün, şöhret ve maddi kazanç sağlamaktadır. (Niedzviecki, 2010 s. 236). “İçerik üreticiler, bunu hayat tarzı olarak benimsemiş birçok insan var. İşin ucunda birazda para olduğu için sosyal medyada mahrem olması gereken her şey diğer insanların önüne sunuluyor. Günün sonunda bu paylaşımlardan belirli bir kazanç elde ediliyor” (Katılımcı 3). Maddi getiri ve ünlü olma gibi etkenler sosyal medyada kişisel hayata dair birçok şeyin kamusal bir içeriğe dönüşmesine neden olmaktadır. “Fenomen olma isteği arttıkça, mahremiyet azalıyor” (Katılımcı 3).

### **Görünür Olmak Üzerine**

Katılımcılar için kendileri de dahil olmak üzere bireyler, sosyal medyada görünür olma motivasyonu duymaktadır. Bu motivasyonu onların

paylaşım yapmasını sağlayan asıl unsur olmaktadır. Mahremiyet problemi de aslında burada ortaya çıkmaktadır. Sosyal medyada bireyler, fotoğraflar ve çeşitli içerikler paylaşmaktadır. Bireyler kendilerini sunma ve profillerini genişletme eğilimi taşımaktadır. Bu faaliyetlerin sonucunda gizliliğin korunması için mahremiyet gündeme gelmektedir (Semiz Türkoğlu, 2018: 172). Katılımcılar da görünür olma isteğine değinmişlerdir. “İnsanlar, sosyal medyada daha fazla görünür olup, daha fazla etkileşim almak istiyorlar” (Katılımcı, 8).

Katılımcılar görünür olmayı belirli ayırım açısından değerlendirmişlerdir. Bunlardan birincisi yine mekânsal ayrımlardır. Ev ve ev hayatı daha mahrem olarak görüldüğü için ev dışındaki hayat görünür olabilmek için çok daha uygun bir alan sunmaktadır. Katılımcı 1, ev dışındaki alanlarda paylaşım yapmayı tercih ettiğini belirtirken bunun gerekçesi olarak evin daha mahrem olması gerektiğini düşüncesini taşıdığını ifade etmiştir. Yine Katılımcı 2’de ev dışındaki paylaşımların daha fazla beğenildiğini söylemiştir. Ev dışında paylaşım yapılmasının gerekçelerinden bir diğeri de profesyonelliktir. Bazı katılımcılar işleri gereği sosyal medyada paylaşım yaptıklarını ama burada yapmış oldukları paylaşımın özel hayatlarında yapmış oldukları paylaşım arasında farklılıklar olduğunu dile getirmişlerdir. “İş yerinde paylaşım yaparken çok daha rahatım, işe dair her şeyi paylaşabiliyorum, ama özel hayatındaki paylaşımlarda daha dikkat ediyorum” (Katılımcı, 2).

Görünür olmak, estetik kaygıyı da beraberinde getirmektedir. Sosyal mecralarda paylaşım yapılırken en çok dikkat edilen hususlardan biri de estetik görünebilmektir. İnsanların “güzel hissetme” (Katılımcı 8) ihtiyacı paylaşımlarda dikkat edinilmesine neden olmaktadır. “Daha estetik görünmeye dikkat ediyorum, fotoğraflarda kullanacağım fitreden, fotoğrafın çekileceği mekana kadar buna dikkat ediyorum” (Katılımcı 1).

### **Simgesel Benlik ve Yaşamlar**

Sosyal medyanın insan hayatına girmesiyle birlikte insanlar, benliklerini artık sosyal medya mecralarında sunmaya başlamışlardır. İnsanlar

artık kendi benliklerini sosyal medyada üretmekte, ürettiklerini sunmakta ve istedikleri zamanda sunmuş oldukları benlikleri değiştirebilmektedirler. Katılımcılar için sosyal medya, benliklerin sunulduğu bir alandır ve sunulan bu benlikler çoğu zaman gerçeğinden farklı özellikler taşımaktadır. “Sosyal medyasında baktığımda çok farklı görünen insanlar da bulunmakta. Çevremde böyle insanlarda var. Yaşam tarzını, maddi durumunu her şeyi çok farklı lanse ediyor ama aslında olan o değil. Sosyal medyada giydiği kıyafet, taktığı takı aslında kendi olduğundan o kadar farklı ki” (Katılımcı 4). Kişilerin kendilerini olduklarından farklı göstermek isteği daha fazla sosyal mecralarda yer almalarına, buralarda daha fazla paylaşımlar yapıp mahrem olanı paylaşım materyali olarak sunmalarına neden olabilmektedir.

Katılımcılara göre bazı kişiler sosyal medyada olduklarından çok farklı bir benlik sunumu gerçekleştirmektedir. Bu durum özellikle de maddi koşulların sunumunda gerçekleşmektedir. Bireyler, içinde buldukları maddi koşullardan çok daha farklı bir hayatı sosyal medyada sunmayı tercih etmektedirler. Aslında kişinin mahrem olması gereken hayatının belirli bölümlerinin çok daha farklı bir şekilde sunulması simgesel bir benlik ve yaşam yaratmaktadır. Mahremiyet de bu simgesel benliğin ve yaşamın içerisinde kaybolmaktadır. “İnsanlar, sosyal medyada bazen kendi hayatları olmayan bir hayat yaşıyorlar. İnsanların çoğunun geçimle ilgili sıkıntıları var iken, bir bakıyorsunuz lüks mekanlarda, çok güzel bir hayat yaşıyormuş gibi paylaşımlar yapıyorlar. Fakat tam tersi o insanı tanıdığımız için bu yaşam tarzının o insanı uymadığını biliyoruz” (Katılımcı 7).

İnsanlar yaşlarıyla, eğitimleriyle kullandıkları fotoğraflarla kendilerine ait bir benlik algısı oluşturmaya çalışırlar. İnsanlar, kendi üzerinde kendisinin elde ettiği bilginin yanında kendisinin başkaları tarafından nasıl görüldüğü bilgisini de ekleyerek benlik algısı oluşturmaya çalışırlar (Semiz Türkoğlu, 2018 s. 173). Sosyal medya benlik algısının en kolay oluşturulabileceği alandır. Kişiler burada istedikleri paylaşımları yaparak, istedikleri bilgileri vererek kendi benliklerini sunmaktadırlar.

Böylelikle karşı taraf o kişi hakkında ilk izlenimlerini sosyal medya mecralarından öğrenmektedir. Katılımcı 4, mesleği gereği kendisine mesaj atan, görüşmek isteyen kişilerle ilgili ilk bilgiyi onların sosyal medya profillerine bakarak elde ettiğini belirtmiştir. Tabii burada bu profillerin ne kadar gerçekli olduğu, kişinin gerçek benliğini de ne kadar yansıttığı sorusu da gündeme gelmektedir.

### **Başkasının Hakkı Olarak Mahremiyet**

Katılımcılar, mahremiyet tanımlarken kavramın bireyin kendisine ait olan tarafı üzerinde durmuşlardır. Gizli olan, başkasının bilmemesi gereken, benle ilgili olan gibi tanımlar yapan katılımcılar için mahremiyet aynı zamanda diğer insanlar için de bir haktır. Özellikle de sosyal medya kullanırken mahremiyetin başkaları için de bir hak olduğu gerçeği mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Katılımcılardan yaptıkları için bir kısmını sosyal medyadan gerçekleştirenler, profesyonel olarak da mahremiyete dikkat etmeleri gerektiğinin farkındadırlar. "Beraber iş yaptığım kişilerle ilgili paylaşım yaparken onlardan mutlaka izin alıyorum. İsmi veya fotoğrafını kullanmak için izin aldığımda o kişi izin verdiği ölçüde paylaşım yapıyorum". (Katılımcı 2)

Mahremiyet sadece profesyonel zeminde değil kişisel zeminde başkalarının hakkı olarak görülmektedir. Bundan dolayı da katılımcılar kişisel hayatlarında da ellerinden geldiğince bu konuda hassas davrandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı 1, paylaşım yaparken özellikle çocukların olduğu paylaşımlarda dikkat ettiğini belirtmiştir. Çocuk fotoğraflarının sosyal medyada fazla yaygınlaşmasından bazı katılımcılar endişe duyabilmektedir.

### **Sonuç**

Kitle iletişim araçlarının gelişiminin hızlanması ve internet teknolojisinin yaygınlaşmasıyla birlikte insanoğlu yeni bir dünyanın kapısını aralamıştır. Bu yeni dünyada insanın evi, işi, ilişkileri, sevinçleri, üzüntüleri kısacası hayata dair her şey sosyal medyada kullanılacak birer paylaşım materyaline dönüşmüştür. Sosyal medyanın giderek insan hayatının her alanına hızlı bir şekilde nüfuz etmesi,

kamusal alan ile özel alan arasındaki ayrımı bulanıklaştırmıştır. Özel alan ve kamusal alan arasındaki ayrımın bulanıklaşması mahremiyet kavramının da bir sorunsal olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Mahremiyet, kökleri 16. yüzyıla kadar götürülebilecek bir kavramdır. İnternet teknolojisinin gelişimiyle birlikte özellikle gözetim üzerine yapılan tartışmalarda gündeme gelen kavramlardan bir diğeri de mahremiyet olmuştur. Sosyal medya ve mahremiyet ilişkisi yapılan tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı da sosyal medya kullanıcılarının mahremiyet yönelimlerini tespit edebilmektir. Çalışmada nicel ve nitel yöntemler beraber kullanılmıştır. Karma desenli olarak planlanan çalışmada katılımcılara ilk önce, Baruh ve Cemalcılar'ın (2014) geliştirdiği Livberber Göçmen'in (2018) Türkçeye uyarladığı "Çok Boyutlu Mahremiyet" yönelimleri ölçeğinin de bulunduğu anket soruları sorulmuştur. Ardından anket sorularına cevap verenler arasından seçilen kişilere derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında 707 kişiyle anket çalışması gerçekleştirilmiştir. "Sosyo-demografik özelliklerle mahremiyet yönelimi arasındaki herhangi bir farklılık olup olmadığını" tespit edebilmek için çeşitli analizler yapılmıştır. Sosyo-demografik özelliklerden yaş ile çalışmada kullanılan "Çok Boyutlu Mahremiyet Ölçeği" nin boyutları arasında farklılık gözlemlenmiştir. Ölçeğin alt boyutlarından olan bir hak olarak mahremiyet ile başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı ve yaş değişkeni arasında istatistiki olarak anlamı farklılaşma tespit edilmiştir. Yaş değişkeni ile diğer alt boyutlar arasında farklılık bulunmamıştır. Sosyo-demografik değişkenlerden bir diğeri de katılımcıların eğitim durumudur. Eğitim durumuna göre mahremiyet ölçeği alt boyutlarından bir hak olarak mahremiyet, kendi enformasyon mahremiyetine ilişkin ve başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı arasında istatistiki olarak farklılıklar bulunmuştur. Yine katılımcıların meslekleri ile bir hak olarak mahremiyet ile kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin Kaygı arasında anlamı



farklılık görülmüştür. Katılımcıların gelir durumu ile mahremiyet ölçeğinin bütün alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Katılımcıların cinsiyeti mahremiyet ölçeğinin alt boyutlarının herhangi birinde farklılığa yol açmamaktadır.

Çalışmada mahremiyet ölçeği alt boyutlarından bir hak olarak mahremiyet ile kendi enformasyonel mahremiyetine ilişkin kaygı, başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı ve diğer ihtimalli mahremiyet arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır. Orta düzeyde pozitif yönlü ve istatistiki olarak anlamlı ilişki kendi enformasyonel mahremiyet ilişkin kaygı boyutu ile başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı ve diğer ihtimalli mahremiyet boyutları arasında da bulunmaktadır. Yine mahremiyet ölçeği boyutlarından başkalarının mahremiyetine ilişkin kaygı puanı ile diğer ihtimalli mahremiyet puanı arasında da orta düzeyde, pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Çalışmada sosyal medya kullanıcılarının mahremiyet kavramını yüklemiş oldukları anlamlar ve sosyal medya ile mahremiyet arasındaki ilişkiyi daha fazla detaylandırabilmek için katılımcılarla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar için mahrem olan kendilerine ait olan, başkalarının görmemesi ve bilmemesi gereken, özeli olandır. Katılımcılar mahremiyeti mekânsal ve ilişkisel unsurlar bağlamında tanımlamıştır. Bu tanımlamalarda ev mahremiyeti sağlayan en önemli mekânsal unsurların başında gelmektedir. Yine aile, eş, çocuk, sevgili gibi özel hayatın içerisindeki kişi veya kişiler mahremiyetin ilişkisel boyutunu temsil etmektedir.

Katılımcılar, sosyal medya ve mahremiyet ilişkisini açıklarken insan hayatındaki genel değişimlere dikkat çekmiştir. Onlara göre, insan hayatındaki değişimlerle birlikte mahrem olması gereken mekanlar ve ilişkiler sosyal medyada birer paylaşım materyaline dönüşmüştür. Hayatın yeni normalinde görünür olmak, etkileşim almak birçok insanın önceliği haline gelmiştir. Bunun en önemli nedenlerinden biri sosyal medyanın insanların benliklerini sunduğu bir mecra olmasıdır.

İnsanlar, sosyal medyada aslında olmak istedikleri benliklere bürünmekte, gerçek hayatlarından farklı hayatları benlik olarak sunabilmektedirler. Sosyal medya, insanların çoğu için simgesel hayatların ve benliklerin sunulduğu bir mecranın ifadesi olmaya başlamıştır.

Mahremiyet konusu sosyal medyanın insan hayatındaki etkisinin artmasına paralel olarak önemli sorunsal olarak varlığını sürdürmektedir. Bilimsel alanda da bu konunun araştırılmaya ve tartışmaya devam edeceği öngörülebilir. Mahremiyetin boyutlarını daha fazla detaylandıran, ergenler, göçmenler gibi spesifik gruplar üzerinden yapılandırılan, etnografik yöntemleri daha fazla içerisinde barındıran çalışmalar konuyla ilgili literatürün gelişimine daha fazla katkı yapacaktır.

### Kaynaklar

- Aslan, C. (2011). Türkiye’de özel alanın ifşası ve mağduriyet halleri: “Deniz Baykal örneği”. İçinde Hüseyin Köse (Editör), *Medya Mahrem Medyada Mahremiyet Olgusu ve Transparan Yaşamdan Parçalar*. (ss.84-122). Ayrıntı Yayınları.
- Aydemir, A. (2021). Mahremiyetten rızaya dijital albümler “Instagram örneği”. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2021 (54), 114-140, <https://doi.org/10.47998/ikad.912140>
- Baruh, L & Cemalcılar, Z. (2014). It is more than personal: Development and validation of a multidimensional privacy orientation scale. *Personality and Individual Differences*. 70, 165-70.
- Berkup, S.B. (2015). Sosyal ağlarda bireysel mahremiyet paylaşımı: X ve Y kuşakları arasında karşılaştırmalı bir analiz [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ege Üniversitesi.
- Bostancı, M. (2019). Dijital ebeveynlerin sosyal medyada mahremiyet algısı. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*. 10 (38), 116-128, <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2019.3.005.x>

- Budak, H. (2016). Yeni çağda mahremiyet ve mahremiyetin sınırları [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş, Çokluk Ö & Köklü, N. (2011). *Sosyal bilimler için istatistik*. Pegem Akademi
- Can, A. (2014). *Spss ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Pegem Akademi.
- Cho, H., Sanchez, M.R. & Lim, S.S. (2009). A Multinational Study on Online Privacy: Global Concerns and Local Responses. *New Media and Society*, 11 (3), 395-416. <https://doi.org/10.1177/1461444808101>
- Christofides, E., Muise, A., & Desmarais, S. (2009). Information disclosure and control on Facebook: Are they two sides of the same coin or two different processes? *Cyberpsychology and Behavior*, 12(3), 341-345. <https://doi.org/10.1089/cpb.2008.0226>
- Creswell, J. (2017). Karma yöntemler ( G. Hacıömeroğulları). İçinde Selçuk Beşir Demir (Çeviri Editörü), *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (ss. 215-239). Eğiten Kitap.
- Çakır, M. (2015). *İnternette gösteri ve gözetim eleştirel bir okuma*. Ütopya.
- Çokluk Ö, Şekercioğlu G. & Büyüköztürk Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: Spss ve lisrel uygulamaları*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Fischer, S. & Hüber, M. (2000). Privacy and security at risk in the global information society. In Douglas Thomas & B. D. Loader (Eds.) *Cybercrime: Law Enforcement, Security and Surveillance in the Information Age*. (pp.173-193) Routledge.
- Fogel, J., & Nehmad, E. (2009). Internet social network communities: Risk taking, trust, and privacy concerns. *Computers in Human Behavior*, 25, 153-160. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2008.08.006>
- Kalaycı Ş. (2014). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Asil Yayın Dağıtım.
- Kayıhan, B. (2021). Sosyal medyada nesneleştirme aracılığıyla mahremiyetin reddi. Youtuberlar üzerine bir değerlendirme. *Selçuk İletişim Dergisi*, 14 (2), 1039-1069, <https://doi.org/10.18094/josc.878783>
- Kütükoğlu, E. (2019). Sosyal medyadaki mahremiyet algısının belirlenmesi: X, y ve z kuşakları üzerinde bir araştırma [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Livberber Göçmen, T. (2018). Toplumsal yaşamda bireylerin mahremiyet yönelimleri: Sosyal ağ kullanıcıları üzerine bir saha çalışması [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Mumcu, Ö.M. & Özsoy, A. (2006). Sınır kavramına mekânsal bir yaklaşım: Bahçelievler örneği. *İTÜ Dergisi Mimarlık, Planlama ve Tasarım*. 5 (2), 11-24.
- Niedzwiecki, H. (2010). *Dikizleme günlüğü* (G. Gündüç, Çev.). Ayrıntı.
- Özdamar K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Kaan Kitabevi.
- Semiz Türkoğlu, H. (2018). Sosyal medya üzerinden mahremiyet farkındalığı ve değişimin ölçülmesine yönelik bir araştırma. *Connectist: İstanbul University Journal of Communication Sciences*, 54, 163-189.
- Şener, G. (2013, 7-8 Mayıs). Sosyal Ağlarda ve Yeni Mahremiyet Stratejileri [Konferans sunum tam Metni]. Yeni Medya Çalışmaları I. Ulusal Kongresi, Kocaeli, Türkiye.

Vedder, A. (2011). Privacy 3.0. In Simone Van Der Hof & Marga M. Groothuis (Eds.) *Innovating Government: Normative, Policy and Technological Dimeonsion Of Modern Government*. (pp.17-28). Springer.

Yıldırım, M. (2019). Örneklem ve örneklem yöntemleri. İçinde Sedat Şen & İbrahim Yıldırım (Editörler), *Eğitimde Araştırma Yöntemleri*. (ss.61-97). Nobel.

Yörükkan, T. (2012). *Sosyolojik ve sosyal psikolojik görüş açısıyla şehir, konut ve mahremiyet*. Atatürk Kültür Merkezi

Yüksel, M.(2009). Mahremiyet hakkına ve bireysel özgürlüklere felsefi yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 64 (1), 275-298. [https://doi.org/10.1501/SBFder\\_0000002130](https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002130)

Yüksel, M. (2003). Mahremiyet hakkı ve sosyo-tarihsel gelişimi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 58 (1), 181-213. [https://doi.org/10.1501/SBFder\\_0000001619](https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001619)

### Extented Abstract

The concept of privacy, which dates back to ancient times, has begun to take place more in human life with the modern period. The modern era has contributed to the establishment of the idea that privacy is an integral part of human life. The developments in mass media and the widespread use of internet technology, while opening the door to a new world, have led to the questioning of many concepts. The study emerged as a result of this inquiry.

The aim of the study is to determine the privacy orientations of social media users. For this purpose, quantitative and qualitative methods were used together. In the study, firstly, quantitative data were collected and analyzed, and then in-depth interviews were conducted to explain the concept of privacy and the social media privacy relationship in more detail. After being conducted online with 707 people, in-depth interviews were

conducted with 8 people. In order to measure the privacy orientations of social media users, the “Multidimensional Privacy” orientations scale developed by Baruh and Cemalcılar (2014) and adapted into Turkish by Livberber Göçmen (2018) was used. The scale, which originally consisted of 4 dimensions and 16 items, was adapted to Turkish by Livberber Göçmen (2018) and reduced to 15 items. In the study, a 15-item scale, the validity and reliability of which had been taken before, was used. The sub-dimensions of the “Multidimensional Privacy Orientations” scale used in the study were named as privacy as a right, concern about own informational privacy, concern about privacy of others, and other-contingent privacy

In the study, it was examined whether there is any difference between the socio-demographic characteristics of social media users such as age, education, occupation, monthly income and gender and the dimensions of the privacy scale. As a result of the analysis, differences were determined between the socio-demographic characteristics of the participants such as age, education, occupation and monthly income and the sub-dimensions of the privacy scale. The gender variable, on the other hand, causes any difference between the sub-dimensions of the privacy scale. Again, “how many hours do you spend on the internet on average per day?” Considering the dimensions of privacy orientations according to the answers given to the question, no statistically significant difference was found in all dimensions.

In the study, there is a moderate, positive and statistically significant relationship between privacy as a right, one of the sub-dimensions of the privacy scale, and concern about own informational privacy, concern about privacy of others, and other possible privacy. There is also a moderately positive and statistically significant relationship between concern about about own informational privacy, concern about the privacy of others, and other-contingent privacy dimensions. Again, a moderate, positive and statistically significant relationship was found between the concern score

regarding the privacy of others, one of the privacy scale dimensions, and the other probable privacy score.

Participants in the study defined privacy in the context of spatial and relational elements. The most important element that defines the privacy spatially is the house. When viewed from a relational point of view, the house and the life around it constitute privacy. For the participants, who define privacy as their own, private, confidential and confidential, the relationship with their spouse, child, and lover is a relationship that should be confidential.

Social media users who participated in the study interpreted the relationship between privacy and social media in terms of changes in human life. With the introduction of social media into human life, everything that should be confidential has turned into a sharing material. In social media, people are now both in the position of spying and being watched. Being visible for the participants has now become the new normal of life. People who want to be more visible and get more interaction on social media share more. In the words of the participants, "as the desire to be a phenomenon increases, privacy decreases". For participants, social media is a space where symbolic lives are lived. Here, people can present the selves they are not actually but want to be. People are now producing their selves on social media, presenting what they have produced and can change their selves whenever they want.

This study, which was carried out to determine the privacy orientations of social media users, shows that privacy has a multidimensional structure. In the study conducted on social media users, it was seen that privacy is related to the whole of life. The position of the concept of privacy in human life can be further clarified with studies to be carried out on new, different, perhaps more specific, target groups.

#### Yazar Bilgileri

##### Author details

(Sorumlu Yazar **Corresponding** Author)  
Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi İletişim Fakültesi.  
suleymansahan@gantep.edu.tr

#### Destekleyen Kurum/Kuruluşlar

##### Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:

Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. *None*

#### Çıkar Çatışması

##### Conflict of Interest

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. *None*

#### Kaynak Göstermek İçin

##### To Cite This Article

Şahan, S. (2023). Sosyal medya kullanıcılarının mahremiyet yönelimlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Yeni Medya*, (15), 92-111, <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1355358>